СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 118. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 21 травня, 1934. VOL. XLII. No. 118. Jersey City, N. J., Monday, May 21, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ КОНТРОЛІ ЗБРОЄНЬ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт післав конґресови письмо, в котрім домагається ухвалення далеко йдучих обмежень продажі амуніції й зброї з одної держави в іншу.

Президент підкреслює далі, що виріб амуніції приватними підприємствами становить поважну загрозу міжнародньому мирови. Одначе для належної контролі цього лиха треба згоди між державами, бо одна держава з тим ради собі дати не може. Тому треба приготовити конференцію держав для контролі виробу амуніції й торговлі нею.

Президент заявляється за відповідне попертя для роззбройної конференції, що збирається в Женеві дня 29 травня.

ПРОВІДНИКИ „НАЙРИ" ДОМАГАЮТЬСЯ ДАЛЬШОГО ОБМЕЖЕННЯ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Дорадча Робітнича Рада Адміністрації Відбудови Краю („Найри") видала публичну заяву, в котрій взиває підприємців далі обнижити час праці без обниження робітничої заплати.

Рада заявляє, що донесення про оживлення промислу та про зростаючі приходи доказують, що підприєці тепер є встані це зробити. Рада радить скоротити працю на 10 процентів.

Рада доказує, що скорочення часу праці дасть роботу більшому числу робітників.

КАМПАНІЯ УРЯДУ ПРОТИ ЗЛОЧИНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент підписав шість законів, котрі конґрес ухвалив для поборювання повени злочинів.

Закони скріплюють владу федерального уряду проти шайок бандитів, викрадачів осіб, рекетірів і тим подібних.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ СТЯГАННЯ ПАРТІЙНИХ ФОНДІВ УРЯДОВЦЯМИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент заявив на конференції преси, що він уважає стягання фондів на удержання партії, наскільки цим займаються урядники держави, „високо невластивою практикою".

Президент висказав цю опінію, коли один з ґазетярів запитав його, що він думає про те, що один митний урядовець старався дістати на демократичну партію від скарбника підприємства Пекард Мотор Ко. жертву в сумі 50,000 долярів.

СУД ПРОТИ БАНКИРА ГАРИМЕНА.

НЮ ЙОРК. — Касієр банку Гаримена, котрий стає на суд за зловживання фондів депозиторів, заявив перед судом, що самий Гаримен, як директор банку, приказав йому записувати фальшиво позиції в банкові книжки.

ДОМАГАННЯ ҐАЗЕТНИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Джансон, головний адміністратор уряду відбудови краю, каже, що праця над зложенням ґазетного кодексу поступає скоро вперед.

Джансон заявив, що конференція для кодексу приняла, що умові ґазетні робітники мають працювати у великих містах не більше як 40 годин на тиждень, та що найнижча робітнича заплата має виносити 25 долярів на тиждень.

КИШЕНЬКОВИЙ ЗЛОДІЙ ВИПРОСИВСЯ З ТЮРМИ.

НЮ ЙОРК.—Гейвуд Повп, 37-літній Мурин, що вижидав суду за кишенькову крадіж, написав до судді, котрий мав його судити, лист, у якім заявив, що він уже рішився „йти простою дорогою". Він писав, що в ньому є дещо доброго та що хоче поправитися, хоч був арештований уже 25 разів.

Коли Мурина поставлено перед суддю, цей заявив, що він дасть йому ще один „ченс" і „завісив присуд".

ДОБРЕ ПОБИЛИСЬ.

НЮ ЙОРК. — У пятницю рано на стації підземної залізниці на 125 улиці й Ленокс Евеню побилися два мужчини. Билися вони так завзято, що скотилися на шини залізничого поїзду, котрий вїжджав на стацію. Впали так несподівано, що моторовий не міг здержати поїзду й цей переїхав їх на смерть. Мурин мав коло 40 літ, білий коло 38.

ЗАГРОЗА ҐЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ В ТОЛІДО.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — У Толідо почався страйк робітників, що працюють на озерних кораблях. Страйк захоплює всі порти на озерах.

Центральна робітнича юнія в Толідо, Огайо, плянує викликати загальний страйк усіх робітників для протесту проти нарушення кодексу автомобільними підприємцями. Загальний страйк уже навіть почався, бо для симпатії з автомобільними робітниками покинули роботу робітники з місцевого електричного підприємства Едисона.

НОВИЙ СТАЛЕВИЙ КОДЕКС.

ВАШИНҐТОН. — Великі сталеві підприємства й уряд відбудови краю згодилися на новий кодекс для сталевого промислу. Новий кодекс входить у життя з початком червня.

ТЕРОРИСТИЧНІ АТЕНТАТИ НА СОВІТСЬКІЙ БІЛОРУСІ.

Совітська преса подає із столиці окупованої Московщиною Білорусі, Мінська, що в останніх днях відбулися там три терористичні замахи на членів правлячої комуністичної партії. Виконали їх залізничні урядники. Залізничник Архіпов, бувший комсомолець, виключений з партії 1923 р., пхнув ножем на двірці у Вітебську члена комуністичної партії Чепікова, вбиваючи його на місці. Незнаний терорист зранив також у Вітебську комуніста Хітова. На залізничій стації Наева начальник стації Шамшура виконав замах на життя кореспондента московських часописів, Термана.

ЧАС ДАТИ НАЛЕЖНУ ВІДПРАВУ.

Дня 25. березня ц. р. заходами місцевих установ відбулося в Косові 120-ліття уродин Т. Шевченка. Коли після закінчення свята присутні почали співати національний гимн, сельробівсько - комуністична голота на спілку з місцевими жидками, що вдерлися на салю, почала свистати і кричати. Пробувала навіть заспівати „інтернаціонал". Опісля обкидала салю каміннями.

Належить зазначити, що до такого зухвальства осмілили большевизанів тутешні радикали, які роками толерували і далі толерують „братніх" соціялістів у громадському життю. Взагалі, тут, як і всюди, радикали мостять шлях комуністам. Час націоналістам розвіяти соціялістичну дурійку на Косівщині та дати належну відповідь як комунарам і большевизанам, так і соціялопортуністам зпід знаку УСРП. — („Вісті").

ОБМАНЕЦЬ В АДВОКАТСЬКІЙ ТОЗІ.

В окружному суді у Варшаві арештували фальшивого адвоката в тозі — 5 квилин після того, як він виграв справу. Обманець боронив тюремного сторожа В. Стшемецького, що мав якісь клопоти зі зміною назвища. Стшемецький пізнав „адвоката" Ст. Федербавма — з тюрмі в Серадзу, де він відсиджував кару за якісь грошеві зловживання. Три дні після того, як вийшов з тюрми, Федербавм прийшов до суду і як досвідчений криміналіст перевів дуже добре справу свого клієнта. По розправі Федербавма вилеґітимували і віддали в руки поліції.

ПРОТИПОЛЬСЬКІ ПІСНІ В ДАНЦІҐУ.

Польська преса подає, що в Данціґу появився новий наклад співаника німецьких націоналістичних боєвих відділів. У ньому вміщено також пісню 22-го боєвого відділу, яка взиває до відірвання від Польщі західніх земель, називаючи Поляків „проклятими Поляками" („Ферфлюкте Поляken"). Краківський „І. К. Ц." пише: „Цей факт яскраво суперечить урядовій політиці порозуміння".

ЗА ХАБАРНИЦТВО.

Большевицький суд засудив трох високих залізничих урядовців Південно-Західної Залізниці за хабарництво на кару смерти. Крім того кількох обвинувачених засуджено від 3. до 10. років вязниці.

БЮТЬ КОМСОМОЛЬЦІВ.

„Комсомольська Правда" пише в кількох числах про ворожу поставу, якою населення зустрічає по селах і містечках т. зв. „легку кавалерію" — як називають там комсомол, що приходить на ударну роботу до сіл. В кількох районах населення попросту вигнало комсомольців, а знову в інших районах тяжко побило. Ґазета домагається інтервенції влади, тобто ҐПУ.

ЗА БАБСЬКУ ПИЯТИКУ.

Стрілківські баби, згуртовані в жіночім братстві, сказали собі одного дня: „Коли хлопи перестали пити, чому би нам не зачати?" Закупили монопольки, як кажуть, по літрі на голову тай зробили „баль". Коли вже були добре підхмелені, впали поміж них якісь перебрані осібняки та палицями протверезували церковних сестриць. Вислідом цієї сумної забави була розправа перед судом у Стрию проти трох молодих людей, а це Василя Ковальського, Гриня Юркова і Мухи із Стрілкова, що це вони буцімто зробили цей бешкет. Ковальський — це син господині, в якої домі відбулася „забава". Переслухані на розправі всі пошкодовані жінки не зуміли виказати правдивости обвинувачення (не дармож були підхмелені) і суд звільнив усіх трох обвинувачених.

„СТАВІЩИНА" В... КРАКОВІ.

Ще два роки тому Ад. Новачинський помістив був у „Ґаветі Варшавській" шість ревеляційних статтей про відношення „Іл. Курієра Цодзенного" до ріжних промислових підприємств, як. данціґських доків, гор.-шлеського вугляного промислу, варшавського радія, літниць, монополів і багато приватних торговельних фірм. Між тими статтями була теж стаття „Кровава преса та свині", в якій автор доказував, що „ІКЦ" бере хабарі від краківського різницького цеху. „ІКЦ" віддав справу до суду. В розправі, що відбулася в краківському суді, свідки, між ними багато членів бувшої та теперішньої управи різницького цеху, зізнали, що для „ІКЦ" виплачував цех менше-більше по 15 тисяч річно. Редактор „ІКЦ" Створа, референт мясарських справ (заприсяжений), зізнав, що діставав спершу по 50—100 зл. місячно, опісля по 200 зл. у коверті від цеху. Оборонець Новачинського ствердив, що цех видав від 1924 р. для „ІКЦ" 105,000 зл. Суд засудив Новачинського на 6 місяців вязниці. Кара підлягає амнестії. Справа на цьому не кінчиться, бо розправа виявила ріжні подробиці з краківського життя, що закравують на малу „ставіщину".

„СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ".

У виборах до міської ради, що мають відбутися небавком у Львові „УСДП" — „українські" соціял-демократи рішили взяти участь разом з професійними спілками. Значить підуть до виборів під прапором Польської Соціялістичної Партії. Наших соціялістичних прихвостнів життя таки нічого не навчило й мабуть не навчить...

ГРІХИ ГРУБОЇ РИБИ.

Бувший міський радний і президент кооперативи урядовців почт і телеґрафів, Ольґерт Житкевич, відповідає перед окружним судом у Варшаві, обвинувачений у зловживаннях, які переходять суму 100,000 зл. Зловживань доконував Житкевич таким чином, що виставляв фікційні рахунки, фальшував лієти платень, брав хабарі та виставляв векслі на більші суми грошей, які підписував лівою рукою. Процес розписаний на два дні і з уваги на популярність Житкевича у Варшаві викликав велике зацікавлення.

УСПІХИ ГАРКАВЕНКА В БЕРЛІНІ.

Наш славний змагун Олекса Гаркавенко бореться тепер у Берліні за золотий пояс Німеччини. Його перша стріча з німецьким змагуном-великаном Л. Ферінґером принесла йому побіду в 16 хвилині. Дуже цікава була теж боротьба Гаркавенка з совітським змагуном Владіміром Цейхісом, що виступає під червоним прапором. В дні стрічі обох змагунів цирк був заповнений по береги представниками ріжних міністерств, війська і партії. Змагання на той день були заповіджені в афішах: „Україна проти Росії". По 62 хвилинах гострої боротьби Гаркавенко поклав Цейхіса на лопатки. Присутні зробили Гаркавенкови овацію.

НОВІ ПАРЦЕЛЯЦІЇ.

Відповідні староства затвердили останніми часами нові парцеляції великих посілостей у ріжних повітах Східньої Галичини. І так повіт **Борщів:** Кудринці (Бартфельд-Ґровман) 3 га, Королівка (Яцевова) 38 га, Дзвинячка (Козебродський) 15 га, Озеряни (Сапіга) 28 га. **Броди:** Чехи (Краєвський) 49 га. **Бережани:** Куряни (Тужанська) 13 га. **Бучач:** Коропець (Ст. Бадені) 33 га, Скоморохи (Заленська) 28 га, Бучач (гр.-кат. парохія) 2 га. **Чортків:** Калинівщина (Охоцький) 19 га, Заліся (спадкова маса Фельдшера) 7 га, Ридодуби (гр.-кат. парохія) 1 і пів га, Полівці (Міхаловський) 3 га, Білий Потік (Занґенова) 2 га, Швайківці (Рудроф) 9 га. **Копичинці:** Хлопівка (Семенський-Левіцький) 14 га, Воля Чорнокінецька (Респальдізова) 28 га, Чорнокінці Вел. (Козебродська) 20 га. **Перемишляни:** Липівці (Отовська) 20 га. **Скалат:** Скалат (Ґотвальд) 163 га. **Тернопіль:** Дітківці (Левенгерцова) 4 га. **Збараж:** Березовиця Мала (Конопацький) 20 га, Лубянки Нижні (Бубер) 5 га, Терпелівка (Вайсман) 4 га. **Золочів:** Чишки (Уейська) 18 га, Белзець (гр.-кат. парохія) 6 га. **Броди:** Дітківці-Давидів 20 га. **Бучач:** Нагірянка (Арт. Потоцький) 8 га.

СОВІТИ ВПРОШУЮТЬСЯ ДО ЛІҐИ НАЦІЙ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Цілком несподівано прибув сюди з Москви комісар справ заграничних, Літвінов, і відбув довшу конференцію з Барту, міністром справ заграничних Франції. Кажуть, що ця поїздка Літвінова звязана з горячковим бажанням Совітів дістатися до Ліґи Націй. Сприяє Совітам тепер те, що Велика Британія вже дала свою згоду на евентуальне допущення Совітів до Ліґи.

Літвінов намагається далі позаключувати зі всіми можливими державами договори про ненапад, щоби забезпечити Совіти від війни. Совіти запевняють, що вони тільки бажають за всяку ціну спокою.

ГУЦУЛЬЩИНА НАД ПРОПАСТЮ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Черновецька „Рада" подає трівожні вісти, що Гуцульщина вимирає наслідком хоріб і нужди та визиску з боку сільських пявок. На Гуцульщині нема тепер ні одного лікаря чи адвоката-Українця. Румунська партія Кузисти використовує нужденне положення Гуцулів для своєї демаґоґічної політики і добиває ще Гуцульщину морально й національно.

СЕЛО ДО ЕПИСКОПА В СПРАВІ ПАРОХА.

МУКАЧІВ (Підкарпаття). — В селі Вілоці опорожнилася парохія. Селяни вислали до еп. О. Стойки петицію, щоби їм не надавати більше священика, який не знає їхньої мови і признає себе Мадяром. Між іншим написали таке: „Ми не хочемо мішатись у справи іменування, але маємо одну просьбу до Вашого Преосвященства, а це те, щоби ми дістали священика такого, котрий добре знає нашу мову і вірно буде служити інтересам церкви, народу і повіреному йому стаду. Тут у нас народній рух пробудився, число свідомих Русинів-Українців зростає і коли до нас прийде чоловік, котрий буде старатися здавити той рух, виступати проти нього, то викличе боротьбу, а це не вийде на користь ані церкві, ані нації". І тому просять селяни іменувати такого священика, який „не буде провадити мадяризації Русинів-Українців і не буде ворогом народовецького напрямку".

ЖИДІВСЬКА ҐІМНАЗІЯ В УЖГОРОДІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — „Лідове Новіни" повідомляють, що з початком наступного року буде отворена в Ужгороді жидівська ґімназія. Мовою навчання буде мова гебрейська та чеська. До цеї вістки додає „Українське Слово", що виходить на Підкарпаттю, таке: „З цього видно, що учнів тієї ґімназії будуть приготовляти виключно на посади в Палестині й у Чехії".

КАРА ЗА ВИРАЗ „СМЕРДЯЧІ РУСИНИ".

УЖГОРОД (Підкарпаття). — Підчас футболевих змагань між спортовими дружинами С. К. Русь і Залізничники з Будапешту одна закукурічена Мадярка, П. Маґда, зачала кричати: „Воняча Русини, бочкороші, паскудні свині Русини". Суд засудив її за те на 10 днів арешту, від якого може відкупитися гривною в сумі 200 Кч.

ПРО КРИВДУ „ПОЛЯКІВ ГРЕКО-КАТ. ОБРЯДУ".

СЯНІК (Західня Україна). — По Лемківщині розкидують масово ґазетку, видавану в Кракові польською мовою, під наголовком „Ґреко-Католік". Читаємо в ній таке: „Вірмо, що скінчиться кривда Поляків греко-католицького обряду, а воскресне слава Польської Церкви і вірність Польщі на зразок батьків". Або ще таке: „Перед світовою війною греко-католицька церква в Малопольщі була відносно вільна від політики. Ще доволі свобідно могли священики признаватися до польщини. В роках 1830 і 1846 греко-католицькі священики творили головний центр польської революційної діяльности". Аж „Австрія заборонила польські проповіди у львівських церквах". А ще далі: „Греко-католицьке населення тепер відітхнуло, бо може свобідно визнавати свою польську і лемківську (зглядно старорусьску) національність".

Оттак пробують Поляки баламутити наших Лемків!

ПРОТИ „ВІЧНО НЕВДОВОЛЕНИХ".

БЕРЛІН. — Наці заповіли, що возьмуться на добре до тих, котрі вічно тільки критикують, що завжди зі всього незадоволені. Для таких буде місце в концентраційних таборах. Вони, кажуть наці, перше нарікали на панів у моноклях, а тепер не можуть стерпіти, як який наці їде автомобілем. Перше було для них усе заповільне, а тепер усе заскоре; перше не було в них дисципліни, а тепер усе загостре; перше виступали проти привілеїв юнкрів, а тепер самі домагаються таких привілеїв для себе.

Наці кажуть, що хто зістав побитий, той принаймні мусить сидіти тихо так довго, поки треває боротьба. Але додають, що та боротьба треватиме вічно.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МІНІСТЕРСЬКИЙ ВИКРУТ

Чи є яка причина, що стоялаб на перешкоді наданню Підкарпаттю з боку чехословацької влади автономії? Нема ніякої. Бо й автохтонне населення Підкарпаття і підкарпатська іміґрація в Америці раз-у-раз домагаються тої автономії.

Чи є яке виправдання для міністра д-ра Бенеша, що він не зробив нічого, щоб Підкарпаття дістало автономію? Ніякого. Тимбільше, що Бенеш обіцяв у 1921 р. в Ужгороді додержати слова й подбати про автономію для Підкарпаття. Він виправдує себе, що був тоді головою ради міністрів, а потім став тільки міністром закордонних справ і не мав уже відповідної сили. Та це є звичайний викрут. Бож для трохи політично освідомленої людини є відомою річю, що міністер закордонних справ є всюди домінуючою фіґурою. А особливо це правдиве, коли мова про Чехословаччину, а ще точніше, коли мова про особу Бенеша. Крім того і президент Масарик і мін. Бенеш дуже вразливі на те, що думають у світі про Чехословаччину і яке є положення їхнього краю на міжнародній арені. В 1921 р. було воно дуже важке, бо малощо не прийшло до воєнного конфлікту з Польщею через Тешин. Були вже навіть пограничні бої. Тоді то побоювалися Чехи і нападу з боку Мадярщини. І тоді то, щоби скріпити державу принаймні в нутрі, виїхав Бенеш на Підкарпаття і поробив ріжні обіцянки, щоби приєднати для Чехословаччини населення. Тоді навіть можна було почути півурядові запевнення, що Чехословаччина здає собі добре справу з того, що вона держить Підкарпаття тільки тимчасово, ніби переховує його для будучої відродженої української держави.

Теперішня міжнародня ситуація для Чехословаччини теж не вдоволяюча. З Польщею вона далі в недобрих відносинах. Крім того Польща зблизилась до Німеччини, а це теж не є по чеській лінії. Мадярщина починає вибиватися, діставати зі всіх боків опікунів, приятелів. Обзиваються за неї голоси в Анґлії, Італії, Німеччині. І знов нова небезпека, а принаймні непевність. Тому Бенеш їде знов на Підкарпаття зєднувати собі населення такими самими обіцянками, як з 1921 року. Тепер вправді йде трохи далі, стає щедрішим і обіцює до року автономію. І дає нове урядове слово чести. Але й новий викрут, а є ним застереження, щоб на Підкарпаттю погодилися між собою два табори: москвофільський і український, бо це є передумовою автономії. Виглядає, що за яких 10 років знову приїде Бенеш на Підкарпаття і знову виправдає себе, що нема автономії, бо нема згоди. Усе можливе. Але якби сталось інакше, то чи й це розвязка?

Лев Ясінчук.

ОРҐАНІЗАЦІЯ СЕРЕД ДІЙСНОСТИ.

Якось то недавно так схарактеризував польський щоденний часопис урядової партії українське село:

„Говорячи про Українську масу на наших полудневозахідних землях, треба памятати, що 9/10 тієї маси то маса селянська, у звичайній мірі ще безвартна (?), або радше це посудина, в яку можна влити довільний зміст. Напрямок, у якому ця маса піде, й обличе, яке остаточно з неї виявиться, вирішить у значному ступні про будучий уклад відносин у східній Галичині (в ориґіналі — „у східній Малопольщі"). Відти виходить зрозуміла річ, що за українське село, за його розбудження, за те, щоби пхнути його в цьому або тому напрямі, йде боротьба" (Слово Польске).

Так говорить офіціоз галицьких Поляків-державників. Щоб те українське село „розбудити", вони намагаються „виховувати" українську масу на польських державників. Очевидно, що це виховання має йти по лінії виховників, які дуже не люблять ніякої самостійности, ніякої індивідуальности, що увидатнювалаб ріжниці чи розходження „братніх" народів, як то вони про це часто деклямують.

Тому то влада не допускає до оснування українських товариств. Треба дійсно не тільки впертости українського „хлопа", але високої міри свідомости та вичуття потреби орґанізації, щоб у теперішних часах так масово творити свої товариства, і то не ті, від яких може нарід надіятися користи, але ті, що самі вимагають високих видатків. Для прикладу візьмім Рідну Школу.

Ще кілька років тому треба було груди виговорювати, сотні часописних стовпців записувати, щоб наклонити громадян до оснування відділу Рідної Школи, її Кружка. Сьогодні йде зріст, можна сказати, нагально. Ще в 1924 р. було число Кружків Р. Ш. 61. В 1925 р. вже 219, 1926 — 593, 1931 — 743, 1932 — 960, 1933 — 1,300, а сьогодні вже 1,700! Пощо тих орґанізацій? **Треба пляново впливати на виховання** української молоді, щоби вона з ходом часу й подій не то не розгубила себе, **але щоби вона себе виявила.**

А як ставиться та влада, що хоче „розбудити" українську масу? Вона видає один за одним декрети, якими забороняє оснувати Кружок Р. Ш., бо... „це загрожує ладови й публичній безпеці"; бо „основники не дають запоруки, що будуть держатися законних рямців"; бо „деякі з основників були карані" (за те, що пес спустився, або курка вибігла на дорогу, чи комин був у середині нечистий); бо „плянований Кружок Рідної Школи має заступити розвязану читальню"; або „на підставі конфіденціяльних відомостей основники хотять мати орґанізацію для сіяння ферменту серед спокійного суспільства"; або „деякі члени носять шапки військового крою з тризубом" (хоч це звичайні „кашкети", які шиють у робітні українських інвалідів, на яких на **підшивці** для означення фірми вибивають свою печатку з тризубом) і т. д. в безконечність. Останніми часами почали вже розвязувати Кружки Р. Ш., бо вони „становлять операційну базу для вивротових елементів" (Бережанщина).

Подібні речі діються у старому „Лузі" (не Дашкевича), Союзі Українок, Сільському Господарі, чи в Соколі, який тепер зовсім не тішиться прихильністю влади. За саму приналежність до центрального Сокола у Львові й за спів сокільського маршу („Соколи, соколи, ставаймо в ряди") розвязують товариство (як це сталося напр. у Зарваниці коло Підгаєць). Заборонили навіть оснування товариства під назвою „Комітет для боротьби з безробіттям", бо воно „могло би спричинити загрозу безпеки, спокою чи публичного порядку". (Коли безробітні волочаться, демонструють, чи гинуть з голоду, то це не спричинює заколочення спокою).

Використовуючи закон про товариства, делеґати ходять по читальнях і Кружках Р. Ш., контролюють бібліотеки, забирають книжки, навіть „Кобзаря" (Підгаєччина, Збаражчина, Тернопільщина) і закривають товариства (як це сталося недавно в Тернополі, Збаражі та цілій Збаражчині, де ще й голов покарали по 150—300 зл., або арештом від 7—14 днів). Не зважаючи на мовний закон, який допускає українську мову до урядів І. і ІІ. ступня, вимагають від сільських Кружків Р. Ш., щоби вони подавали польські переклади творів чи поезій Шевченка, тексти пісень, коли домагаються дозволу на уладження театральної вистави в селі, чи концерту в честь Шевченка (Зборів, Коломия). Так високо цінить польська влада умовний рівень наших селян, що бажає, щоб ті селяни перекладали Шевченкові поезії на польське! Декуди (як от у Жидачівщині) влада зовсім не хоче дати дозволу на ніяку виставу; хоче, щоби Кружок Р. Ш. приніс рішення своєї старшини, що вона осуджує шкільний саботаж на селі (биття шиб у школі, ломання шильду, здирання портретів представників влади). Одначе ці орґанізації, як неполітичні, не можуть таких заяв складати і мусять туманіти у своїх болотах, чи лісах, замісць мати якусь духову розраду.

Скільки доброї волі мають орґани польської влади, щоби помогти нашому народови, про це може засвідчити така подія, яка трапилася в Угриню, чортківського повіту. Тайний поліцай (що ходить у цивільному одязі, аґент) контролював ділові книжки читальні. Коли побачив записаний даток для Рідної Школи, порадив селянам, щоби не давали датків на Рідну Школу, „бо не знати, де вона ті гроші діває". От, і бачите: знайшовся опікун.

А всеж таки наші орґанізації ростуть, поширюються щодо скількости членів і щодо діяльности. Гуртується в них багато молодого нарибку; декуди навіть він перемагає. Бували випадки (саме в Рідній Школі), що влада не давала Кружкови Р. Ш. вести діяльність, „бо управа складається з молодих людей, а вони не дають запоруки про лад і безпеку". Гуртується й жіноцтво та молоді дівчата. Як у селі **Завій,** ліського повіту, заборонила влада відкрити Кружок Р. Ш., бо 15 підписаних громадян як основники Кружка були замішані в селянські розрухи, що були в 1932 р., то нове домагання до влади за оснування Кружка Р. Ш. підписали їхні жінки.

Не зважаючи на ті сотки кільометрів дороги, яку роблять наші люди, їдучи на переслухання до повітового старости; не зважаючи на всякі кари — арешту й грошеві; не зважаючи на переслідування, десь береться енерґія в одиниць, які псують кров ворогам і вгору підносять власний нарід. **Джерело тієї енерґії — це непропаща життева сила української раси.**

В РІЧНИЦЮ ВІДЗИСКАННЯ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ.

Чинником, що сприяє розростови й могутності кожної нації — це море. Тому кожна держава, як вияв хотіння нації, намагається здобути собі завжди вільний доступ до моря й опанувати його води. Бо море — це запорука життєвости й експанзії нації.

Будучність української нації та могутність української держави нерозривно звязані з Українським морем, Чорним морем. Довжина української надморської смуги, чотири більші вигідні порти, в Одесі, Миколаєві, Херсоні і Севастополі, можливість посідання великої торговельної, а що найважніше, воєнної фльоти, та врешті порівнююча слабість діючих тут чужих державних сил, дають підставу Україні панувати над Чорним морем та використовувати його води для будування на тривких основах своєї великодержавности.

Із справою Чорного моря тісно вяжеться для України і справа Криму. Крим мусить належати до України. За цим промовляють історичні, ґеоґрафічні, господарські та стратеґічні огляди. Цього врешті, а це найголовніше, вимагає **хочу!** української нації.

Що більше. Україна має всі вигляди стати сильною ногою на Босфорі і Дарданелях, що лучать Чорне море з усіми водами світа. Буде це найголовнішою вимогою української морської політики, коли захочемо вдержати під своїм впливом український Зелений Клин на Сибірі над Охотським морем, не через ворожу нам Московщину, але за допомогою сильної фльоти — від моря.

Україна ж бо від віків має традицію як пан Чорного моря і Криму. Згадаємо княжі часи: Олеґ, Святослав, Ігор, — український щит на брамах Царгороду; пізніше козаки на байдаках; вкінці Мазепа з Костем Гордієнком, кошовим війська Запорозького самостійну Україну з берегами Чорного моря та Кримом будували. Увесь той час Чорне море було Українським „Руським", „Козацьким" морем.

Національний зрив 1917—1921 років відновив давні традиції українського народу як володаря Криму і Чорного моря та чорноморської фльоти. Не зважаючи на політичні помилки і каригідне недбальство, яке в справі Криму, Чорного моря і чорноморської фльоти виявив тодішній український уряд, що визнавав соціялістичні ідеї, і в імя самоозначення Татарів відрікався Криму підчас мирових переговорів у Берестю, або не хотів признатися до власництва чорноморської торговельної і воєнної фльоти; не зважаючи на все це — здоровий національний інстикт української армії і фльоти та свідомість її командантів привернули Україні її чорноморську фльоту та її Крим. Днем відзискання Чорного моря, Криму та фльоти став день 29. квітня 1918 року.

В цей день частини Запорозького корпусу, що вирушили 11. квітня під командою полк. Болбочана з Харкова для здобуття Криму, після завзятих боїв з большевиками під Мелітополем, Сивашем, Джанкою, Сараґузою і Симферополем наближалися до Севастополя, очищуючи від большевиків увесь Крим.

Рівночасно вся воєнна чорноморська фльота, що стояла в севастопільському порті, побачивши, що наближається військо, піднесла український пропор. Військо, що входило до Севастополя, це були на лихо Німці, що вимогли на українському уряді відкликання з Криму Запорожців. Здезорієнтована тим частина фльоти знялась і відіхала до Новоросійська. І так не використано належно бравурного походу Запорожців на Крим, як і настроїв фльоти.

Та зате день 29. квітня, день відзискання Українського Чорного моря, фльоти та кримських берегів став дороговказом для тих, що підуть здійсняти міт 1917 року.

І в тому його вага і тому святкуємо його як світлу річницю!

(„Вісті").

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Парохіянин Лемко. — Такі справи, які видвигаєте, повинні бути зліквідовані громадою. Шкода про це розписуватися в ґазеті. Якби „Свобода" хотіла містити дописи про відносини між громадянами і священиками, то їх було би повно, що місця не стало би. Це є дуже вдячна тема для наших людей. Про те вони дуже люблять писати. Та, на жаль, не все відомі справи, нецікаві і без пожитку. Замісць нарікати на священство, краще братися самим до роботи.

Гнат Крашанко.

ДВІ НЕВДЯЧНОСТИ.

(Історичне оповідання).

19)

Бірда, що сидів просто дверем, глянув на гостя, витріщив очи, потім схопився і крикнув:

— Нестор! Друже! Вона все казала, що ти не вмер, що вернешся...

Позбігалися всі Жиди, Жидівки і Жиденята. Вони всі знали, що Нестор помер. Аж тут, він сам живий і здоровий. Троха блідий, та всі знали, що був у неволі і міг там ще більше змарніти.

— Хочу переночувати тут і рано поїхати до Здиркова, — промовив Нестор.

— Я також приїхав, щоби до Здиркова вернутися аж завтра. Тепер зроблю інакше. За мене все потрібне зорудує тут Янкель і я поїду зараз. На твій приїзд треба людей в Здиркові приготовити. Олена троха нездужає, Розворський недавно по хоробі. Тебе там всі мають за небіщика. Не добре було би, як би ти там зявився так раптом. Поїду зараз, ти виїдеш відси аж рано.

Янкель зобовязався замовити музику, пристаратися рибу і завтра вислати візком до Здиркова. На нині від сусіда позичив для Бірди доброго верхового коня і Бірда поїхав. Нестор повечеряв і ляг спати.

До Здиркова Бірда причвалав, коли Розворський вже пішов до спальні і молився. Бірда застукав у двері, та, не ждучи, аж його покличуть, увійшов. Бачучи, що Розворський молиться, стояв на порозі і ждав. Коли шляхтич скінчив молитву, звернувся до Бірди і спитав:

— Ти ще не поїхав? Яж бачив тебе, як ти виїздив.

— Я вже назад! — відповів Бірда.

— Чи ти вдурів? В ночи так гнати на зломання карку! Вовки ходять тічками, бо вже йде до зими. Ти певно збавив мені коні... Чому ти не ночував там? ... Ти мабуть не зорудував нічого.

— Зорудує Янкель і завтра пришле. Буде музика, будуть риби.

— Пришле своїми кіньми?

— Наші коні лишилися там. Я приїхав чужим... В заїзді були люди, що приїхали зі Львова. Був один зі сторін ще дальших. Казав, що переночує і завтра поїде до Здиркова.

— Ти бачив його? Балакав з ним? — спитав Розворський, цікаво глянувши на Бірду.

— Я його... не теє.. Люди казали, що троха марний...

— Може то Нестор?... Боже! Як би се був Нестор! Що я дав би за се! Що я дав би!

— Таки подібний до нього, — сказав Бірда, усміхаючися.

— Подібний? Бірдо, ти щось знаєш! Чомуж ти не ночував там і вернувся вже нині, без нічого? Кажи, з якою вістю ти приїхав. Не грайся зі мною. Яж не дитина.

— Я гадаю, що Нестор жиє...

— Гадаю! Чи знов яке нещастя сталося, що боїшся сказати? Приїхав Нестор, чи привезли його, та на те, щоби тут поховати?

— Він живий і здоровий, тільки троха обезсилений довгою мандрівкою. Ночує в місточку у Янкля. Завтра приїде з музикантами.

Біжи, нехай сюди пришлють жінку! Як вже лягла спати, нехай встане і прийде сюди!

По хвили Розворська прибігла здивована, що так пізно і так рішучо покликав її до себе.

— Сталося щось? — спитала.

— Щось станеться! — відповів. — Добре, що ми на завтра замовили музику і спросили сусідів. Завтра буде у нас... вгадай хто!

— Може хтось такий, що ще ніколи не був у нас?

— Нестор! — крикнув Розворський радісно.

Здивувався, не доглянувши на лиці жінки ні сліду утіхи, ні сліду вдоволення. Навпаки, поблідла і стояла німа, дивно задумана. Вхопилася поруча найближчого крісла. Хвилю постояла і сіла. Сидячи, далі мовчала, вдивляючися в якусь порцелянову фіґурку на ґзимсі кафлевого комина.

Для Розворського поведення жінки було дуже загадочне. Став потерпати, що їй може щось троха в голові заколотилося. Нарешті жінка глянула на мужа і стала цідити:

— І я тішуся, що він живий, що з тої неволі вийшов. Бо то добрий хлопчина і заслужив собі на нашу вдячність, та ся моя втіха, коханий, змішана з полином.

— Не второпаю!

— Коли вже до того прийшло, то нам, нарешті, треба розмовитися. Ти ще не знаєш дечого, що в хаті сталося.

— Не заходи манівцями, тільки раз вже скажи, в чім діло! — сказав Розворський знетерпеливлений.

— Отже слухай. Ми обоє любили Нестора, як нашу власну дитину. Я й нині люблю його так, як любила би мого сина. Олена любила його як брата... поки ще була дитиною. І коли обоє підросли, вона любила його далі, та вже не так, як брата... Розумієш? Тепер може зрозумієш, чому вона так божеволіла тоді, коли прийшла чутка про його смерть. Також зрозумієш, чому вона тепер на очах чахне. Тепер, коли вона вже привикла до гадки про його смерть; тепер, коли вже бодай балакає з іншими паничами, Нестор вертається...

Заломила руки. Розворський стояв, як в землю вкопаний стовбур. Поблід, пригризав уста. Став задуманий ходити по хаті.

— Що тут робити? Що тут робити? — питав.

— Я тобі не хочу накидати моєї думки, — сказала Розворська. — Бірда мабуть ще з ніким не балакав. Закликати його і строго приказати, щоби про Нестора не згадував тут нікому. Ти напиши до Нестора, щоби поїхав до коронного гетьмана і зголосився до війська. Одночасно я напишу до особи, котра Нестора поручить, і його напевно возьмуть на значнішого старшину у війську. Дівчина забуде, Поточанський ожениться з нею... Тоді Нестора, як схоче до нас вернутися, назад запросимо до себе.

— Ні в кут, ні в двері! Тут наша дитина, там хлопець, що сего клопоту не завинив. Він спас життя Олени, спас моє життя... Жаль мені його.

— Все те правда. І мені його жаль. Та нам треба ратувати супокій і щастя нашої дитини.

— Перший раз в життю трачу голову і не знаю що робити.

— Чейже Олени йому не дамо! Може ти хочеш дати?

— Також питання! — крикнув. — Як ти могла спитати так... мене?! Люблю хлопця, та ні він не може так високо сягати, ні я так низько впасти! То мало сказати, що Рогач не рівня Розворі!

Пройшовся пару разів по світлиці, відчинив двері до сіней і гукнув:

— Бірда!

Бірда прибіг.

— Чи ти сю новину вже розніс по цілім дворі? — спитав Розворський.

— Я ще ні в ким не бачився, — відповів Бірда. — Челядь майже вся вже спить. Я тепер їв мою вечерю.

— То добре. Про Нестора нікому ані слова! Окульбач якого доброго коня, бо зараз поїдеш з листом до Нестора. В ночи їхати одному не конче безпечно. Возьми з собою одного козака... Тільки про се нікому, ані пари з уст!

Бірда відійшов кінчати вечерю. Розворський став писати.

(Далі буде).

ІДИ У БІЙ І НЕ ЖАЛІЙ!

Іди у бій і не жалій,
Що кидаєш рідну стріху,
Бо ворог без бою справиться з тобою
І зажие собі на утіху.

Іди у бій і не дивись
На ворожі тяжкі рани,
Бо ворог зірветься, з тебе насміється
І заложить на тебе кайдани.

Іди у бій і не жалій
Катів українського народу,
Бо кат буде катом, назве тебе братом,
Проте завше вчинить тобі шкоду.

Евген Жуковський.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДЕ КІНЧИТЬСЯ ЛЮДЯНІСТЬ.

Католицька організація, що збирає фонди на допомогу, подає звіт своєї діяльности. В списі жертв є між іншими імя Джана Д. Рокефелера, протестанта, з жертвою в сумі 15,000 долярів, та імя нюйорського говернора Лімена, Жида, з 1,000 долярів.

Можна припустити, що в таких жертвах проявляється не самий тільки бизнесовий зміст. Є в них певно й думка, що потреба допомоги сягає поза межі віроісповідання.

ПОВІНЬ КНИЖОК.

Один американський критик, що пише в ґазетах кождого дня про нові книжки, жалується, що свого часу не згадав про одну книжку (це була книжка Остина Ворена про родину Джеймсів). Каже цей критик, що він недоглянув книжки серед величезної повені нових книжок.

У нас, із зовсім зрозумілих причин, повени книжок нема. І авторови й книжці серед нових книжок загубитися не можна. Читачеви не легко навіть згубитися серед усеї нашої літератури.

Та чи читаємо ми свою літературу? Чи знаємо ми її? Чи журимося ми тим, що колись ми переочили вартісну книжку?

ОСЬ ВАМ ДАРУНОК.

Тим, що люблять шукати похибок у ґазеті й рвуть собі волосся над кождою знайденою похибкою, американські ґазети подають смачний кусок. Імя відомого американського маляря Гвислера, котрого образ „Матір" набрав тепер широкої слави через почтову марку, облетіло світ довкола й попало в очи яким 20 мілїонам осіб, а ніхто не добачив, що його імя „спелували" але він називався "MacNeill", а не "McNeill"!

Та великої річи з цеї похибки ґазети не роблять. Відомо, люди, які нарешті відкрили похибку, не є конче людьми, які відчули штуку Гвислера. А відомо, що й для Гвислера, і для людства, і для самих тих людей було би краще, якби вони не знали докладно, як „спелується" імя артиста, а відчули глибоко ті річи, які артист своєю штукою віддав.

ГУРРА! ДЕПРЕСІЯ СКІНЧИЛАСЬ!

Каже Генрі Форд, один з найбогатших людей світа, що депресія вже скінчилась.

Дивно! Ми ще не чували, коли вона для Форда почалась!

ДЛЯ СВЯТОГО СПОКОЮ...

Конгресовий комітет для розсліду „націстичної" пропаґанди в Америці почав уже покликати свідків. Один з перших свідків, котрий недавно видавав націстичну ґазету „Америка'с Дойтше Пост", відхрещується від „націзму", котрий його ґазета поширяла. Каже він, що покінчив з націзмом: націзм давав йому тільки самі клопоти.

Цей, видно, клопотів не любить. Він любить спокій. Для святого спокою він усе зробить. Навіть гречку маком назве. Як наша пісня каже:

Каже мужик: Гречка.
Жінка каже: Мак!
Ой так, таки так,
Нехай буде з гречки мак.

Купець: Пане, Присягаюся вам, що до тої одягу, який продаю вам, я ще докладаю.
Гість: Ви все так мені говорите, як я лише прийду до вас щонебудь купити.
Купець: І шож — бо воно правда кожний раз.
Гість: То з чого ви жиєте?!
Купець: Зароблаю трохи на папері, в який завиваю гостям проданий товар, і на шпаґаті, що ним вяжу гостям клунки.

З ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ У. Н. СОЮЗА.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Дня 22 квітня відбулися спільні наради 3 відділів У. Н. Союза, 245, 116 і 362, в справі відсвяткування 40-літнього ювилею нашої організації. Вибрано Ювилейний Комітет з 10 членів і ухвалено влаштувати Ювилейний Концерт і Вечеру дня 27 травня. Концерт відбудеться в Інтернешенел Інститут, а вечера буде в Український Галі. В день концерту буде відправлена в церкві панахида за померших піонірів У. Н. Союза, а день перед концертом Служба Божа.

Святочну промову на концерті виголосить гол. рек. секр. Д. Галичин. Залишається тепер нам тільки подбати про те, щоби прийти на Ювилейне Свято з нашими членами, і принести їх у ювилейнім дарі для Батька Союза.

До Комітету ввійшли: **Павло Стадник**, предс.; **М. Скоропад**, заст. предс.; **Я. Квасній**, секр. фін.; **Іван Сагат**, секр. рек.; **Г. Паславський**, заст.; **М. Думанський**, касієр; **М. Шевців**, заст.; **І. Сидорський, Й. Осередчук** і **С. Ляхович**, контрольори.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Тов. Український Клюб Поступовий, відділ 70 У. Н. Союза, в Джерзи Сіти, Н. Дж., повідомляє всіх тих членів, котрі залягають із своїми вкладками до У. Н. Союза і до нашого товариства, щоби зголосились до фінансового секретаря **ще цего місяця перед 25. травня** (мая) і заплатили свої довжні вкладки, бо після ухвали минулих зборів, наше товариство не буде більше платити вкладок за довгуючих членів, бо у відділовій касі нема грошей на ту ціль. Кождий член, котрий не буде платити своїх вкладок більше як один місяць, буде суспендований, і тимсамим втратить всі права як в У. Н. Союзі, так і в нашім товаристві. Тому, щоби опісля не було ніяких нарікань, просимо всіх довгуючих членів вирівнати свої вкладки якнайскорше.

Адреса фінансового секретаря:
JOHN GELETA,
116 Woodward St., Jersey City, N. J.

ЗА УРЯД ТОВ. УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ ПОСТУПОВОГО:
Даниїл Мадай, предсідник.
Володимир Кушнір, рек. секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВОДЕРВЛІТ, Н. Й.

Клюб осередком народнього життя.

В нашій громаді пішлоб життя далеко краще, коби була згода між громадянами і товариствами та місцевим священиком, о. Хлистуном. Та, на жаль, тої згоди від довгих літ нема. А на тім терпить і церква й громада.

Та, на щастя, є кому ратувати народню справу, бо в 1928 р. свідомі народні робітники основали Українсько-Американський Ситизенський Клюб. На початку було всього 15 членів. Вони винаняли дві кімнати, за які платили $15 місячного ренту. Проти Клюбовців пішла нагінка як проти безбожників, але вони на те не зважали і своєю працею і запалом доконали того, що в 1934 р. мають 50 членів і дім, вартости $15,000. А в тім домі містяться такі товариства: Горожанський Клюб, Жіночий Клюб, Від. 13 У. Н. Союза, Від. 21 ОДВУ, Український Бейзбол Тім, Клюб Українських Танцюристів, у якім ведеться два рази на тиждень школа національного танку, Спортовий Клюб молодих хлопців і дівчат і Мужеський Хор Горожанського Клюбу.

Усі ті організації беруть завжди громадну участь у всіх народних святах та манїфестаціях. Вони збирають жертви на допомогу Рідному Краєви і на всі народні потреби в Америці. Члени організацій належать теж до парохії і платять колекту, але допомоги від пароха у своїй праці не мають ніякої.

А я думаю, що так далі не повинно бути. Тут Америка і тут нарід має свої права. Це не є в шляхетській Польщі, чи під большевиками. Тому треба тут дати народови право голосу, а тоді й церковні справи пішлиб гладше. І треба всюди допирати української справу, бо вона найближча нашому серцю. В імя любови до свого народу і України треба позбутися впертости і піти назустріч бажанню народу-громади. А на тім зиская церква і народня справа.

Громадянин.

МИКОЛІ МІХНОВСЬКОМУ

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ ЙОГО СМЕРТИ.

Десять літ тому, в дні 3-го травня 1924 р. відібрав собі життя в Києві Микола Міхновський. Безпосередніх спонук і причин того трагічного кроку не відаємо. Знаємо тільки, що не вважав для себе можливим іти на еміґрацію і там животіти й повільно завмирати, хоч хворів, голодував і безупину йому погрожувала смерть з рук московських чекістів, що нівечили тоді решітки українського самостійництва.

Хто такий Микола Міхновський, мало хто знав і знає ще в нас. Що він був ідеольогом українського самостійництва вже на переломі 20. віку, старалися закрити старанно й приховати ті, що в імя соціялістичного братерства і всяких федерацій зрадили ідеї „Самостійної України", яку Міхновський виписав на прапорі РУП (Революційної Української Партії) в 1900 році. Що він був ініціятором українського руху й організатором української військової сили в 1917 році, про те мовчать і будуть мовчати, ясна річ, ті ріжної масти есери й есдеки, що, не визнаючи потреби творення українського війська, в порозумінні з московським урядом Керенського вислали Міхновського на румунський фронт, а самі взяли провід війська у свої руки і звели внівець запал і боєву готовість самостійницького вояцтва.

Щойно сьогодні, коли виросло нове українське покоління, що шукає для себе зразків — світлих постатей, ідей та чинів у традиції, в минулому України, постать Міхновського встає перед нами на ввесь свій зріст і в цілій величі „лицаря абсурду", сподвижника самостійницької ідеї й організатора української військової сили, людини, що своєю діяльністю на переломі двацятого віку й на передодні української революції стала предтечею українського націоналізму.

„Братство Тарасівців" перший гурт самостійницької молоді при кінці 19. віку, „Революційна Українська Партія" з програмою „Самостійна Україна", „Українська Народня Партія" з „Десятьма заповідями" України (1903 р.), революційна організація „Оборона України" (1904), група українських самостійників (1917), часописи: „Хлібороб", Запоріжжя", „Сніп" — все це почини й діла Міхновського. І він теж був тим, що після 1905 року зважився всупереч тодішнім жидівсько-лїберальним настроям громадянства виступати в судових процесах і боронити українських селян, обвинувачених у протижидівських виступах. І перший Міхновський почиває ширити самостійницькі ідеї серед українського робітництва й організувати його.

І тому сьогодні ми святкуємо його память. Тому видвигаємо його постать із забуття минулого і ставимо йому тривкий памятник у серцях молодого українського покоління, українських націоналістів, що хочуть здійснити ідеї й заповіді Миколи Міхновського.

(„Вісті").

НУДНО, ТЯЖКО ЖИТИ.

Нудно, тяжко жити
В чужині самому,
Як тій сиротині
Без мами, без дому.
Котра сиротина
Матусі не знає,
Вона до чужої
Скоро привикає.
А котра пізнала
Мамусю рідненьку,
Та не дуже любить
І сердечну няньку.
А щож я, дорослий,
Чом тут не тужити:
Мій край у неволі,
Не добре там жити.
Мій край Україна,
Рідна моя ненька,
На хресті розпята,
Кров пливе з серденька.
Плаче і ридає,
Просить свої діти:
Ставайте до бою,
Врага проженіте!
Але не всі діти
Той плач неньки чують;
Декотрі сміються:
Хай — кажуть — мордують.
Якби усі діти
Щире серце мали,
Давноб з України
Ворогів прогнали.
I булиб ми в себе,
В своїй Україні,
I не марнувавсяб
Козак на чужині.

Т. Оз.

Д. Ліппа.

МІЖ ДЕСЯТОЮ І ДВАНАЦЯТОЮ

Почалася розправа.

Суддя підніс голову знад актів, які лежали на столі.

Уважно глянув на обвинуваченого.

Це була молода, зовсім мила людина.

— Ваше назвище?

Обвинувачений відповів відважним голосом:

— Олівер Жефер.

— Дата і місце уродження?

19 березня 1903 року. У Менчестер.

— Професія?

— Комівояжер.

— Ви є обвинувачені — говорив дальше суддя — в тому, що дня 11 вересня цього року вломилися крізь вікно до партерового мешкання посередника будівельних площ Віліяма Кеску на вулиці Лонгфелова 76.

— Я невинний — почав обвинувачений.

Але суддя перервав йому нетерпеливим рухом руки і говорив дальше:

— З бюрка, яке стояло в кабінеті, до котрого могли ви вломитись без труду, забрали ви десять тисяч фунтів стерлінґів у банкнотах. Чи маєте що на свою оборону?

Молодець відповів відважно:

— Не маю нічого спільного з цим вломом.

Тоді суддя спитав:

— Якжеж тоді поясните цю обставину, що в хвилині арештування знайшли у вас коверту? Устійнено понад усякі сумніви, що в тій якраз коверті переховував окрадений свої гроші.

Це питання зовсім не збентежило обвинуваченого.

Він з самопевністю відповів:

— Цю велику коверту знайшов я на вулиці. Я підніс її і хотів при ліхтарні подивитися, що в ній є.

Суддя іронічно усміхнувся й сказав:

— Хай буде так... Щож сталося дальше?

— У хвилині, коли я хотів коверту отворити, мене арештували.

Між присяглими суддями почувся легкий шепіт. Ціла справа дуже заняла їх.

Суддя говорив дальше:

— Влом відбувся між десятою і дванацятою годиною. Коли обвинувачений не має нічого спільного з тим вломом, то хай скаже нам, де був у цій порі.

Обвинувачений відповів, не загикнувшись:

— В пятій години вийшов я зі свойого готелю. Годину проходжувався я по місті. Згодом пішов я до якогось підрядного кіна, при вулиці Беґер.

— Назви кіна не пригадуєте?

— Ні. По кіні зів я вечерю в ресторані Кесіден. Біля девятої години ввечір відбув я довший прохід по незнаній мені частині міста по тамтому боці Темзи. Колиж я змучився, зайшов до якоїсь каварні при дуже рухливій вулиці передмістя.

— Котра була тоді година?

Обвинувачений відповів по хвилині надуми:

— Кілька хвилин по десятій.

— Не моглиб ви нам назвати хоч бодай вулицю, при якій була ця каварня?

Обвинувачений тихо відповів:

— На жаль, ні, пане суддя. Знаю Лондон дуже побіжно. Перший раз був я в тій частині міста... краще, булоб, якби я був взагалі не виходив на прохід!

Коротку хвилину панувала мовчанка.

Щож дальше? — спитав нарешті суддя. — Як довго сиділи ви в цій каварні?

— Тоді грала там добра орхестра. Люблю музику... тому й сидів я там досить довго. Кілька хвилин перед дванацятою вийшов я з каварні і пішов в напрямі середмістя... Недалеко берегів Темзи мене арештували.

Жефер глянув безрадно, а водночас благально на присяглих суддів.

Кутки його уст корчилися і дрожали, немовби здушували плач.

Суддя кашельнув.

Обвинувачений глянув пильно на суддю і нараз — остовпів.

— Ви... ви... є... власне — стогнав незрозумілі слова, дивлячись мов зачарований на суддю.

—Щ вам сталося? — спитав суддя.

— Пане суддя! — крикнув Жефер охриплим голосом. — Я знайшов тут якраз того, який може посвідчити, що я цього вечора, коли доконано влому, сидів у каварні. Між десятою і дванацятою годиною.

— Хтож є вашим свідком? — спитав здивований суддя.

— Ви! — крикнув обвинувачений.

— Я?!

— Так! Ви самі, пане суддя. Цього вечора сидів я при вашому столику...

— Алеж я вас не знаю!

— Цеж нічого! Ви сиділи в товаристві молодої жінки і чоловіка, якого ви кликали Джімом. Коли я присівся до вашого столика, говорили ви про астрольоґію. Всі столики біля орхестри були заняті. Випадково почув я уривок з вашої дальшої розмови. Ви, пане суддя, говорили про штуку „клейнот", яку ви бачили в ісляндському театрі... Чи згоджується воно?

Нова надія світилась у розширених очах обвинуваченого.

— Чи воно згоджується, пане суддя? — повторив дрожачим голосом.

Суддя Сеннеди не міг зараз відповісти.

Це все, що сказав обвинувачений, було щирою правдою.

Правда, суддя не міг пригадати собі Жефера, але цей вечір добре памятав.

Каварня називалася „Бар Тентон".

Вона була при вулиці Лінколна. Суддя був там зі своїм приятелем Джімом Лярше і його нареченою.

— Відкладаю розправу — сказав суддя. — Зізнання Жефера підважили акт обвинувачення. Щоби потвердити алібі обвинуваченого, мушу виступити в ролі свідка, а цього не можу зробити сьогодні як предсідник-розправи.

Кілька днів пізніше відбулася нова розправа. Олівера Жефера увільнено від вини і кари і пущено на волю.

Жефер скоро вибіг із судового будинку, купив собі пачку папіросів і сильно затягався димом. Згодом пішов через парк і увійшов до люксусового готелю.

З одного фотелю піднісся якийсь високий худий чоловік і підійшов до Жефера.

Він стиснув йому руку.

— Дякую тобі, Діку, — сказав Жефер. — Ти чудесно це зробив. Усі подробиці вечора, з ким був суддя, що говорив і що говорила ця мала... Подивляю тебе, як ти про це дізнався.

— Цеж не була ніяка штука. Кельнер, який їм услугував, має добру память... А зовсім не представляєш собі, як скоро можна відсвіжити память людини при помочі десятьох фунтів.

Переклав **Ром. Ан—ч.**

ЩО МОЖЕ ПОСЛУХ!

До святого Павла — як він іще жив на землі — прийшов раз молодий хлопець і сказав: „Праведнику, навчи мене християнської досконалости".

„Добре, — сказав св. Павло — але послухаєш мене, що я тобі скажу?

„Послухаю!" — сказав юнак.

Святий узяв кусень якогось сухого патика, заткнув його в землю й каже:

„Кождого дня рано і вечером маєш прийти з ведром води і підлити цей патичок".

Юнак не питався, на що така робота, але робив так, як святий наказав. Два роки, день у день, рано і вечером підливав патик, аж раз остовпів з дива. Патик пустив парости й зазеленів, а потім зацвив і зародив овочі.

„Тепер я розумію християнську досконалість — сказав молодець. — У всьому треба слухати Бога і Його заповідей, а той послух створить чудо і принесе добрі овочі".

ПРОТОКОЛ ШЕСТОГО КОНГРЕСУ „ОБЄДНАННЯ".

Шестий Конґрес „Обєднання" відбувся дня 3-го листопада 1933 р. в Пенсилвенія Готел, Ню Йорк, Н. Й.

(2)

Конґрес відкрив голова „Обєднання, п. Омелян Ревюк, такими словами:

Як предсідникови Обєднання Українських Орґанізацій в Америці припала мені честь і обовязок відкрити цей шестий конґрес Обєднання.

Вважаю це за честь головно ряді вийшли з вибору конґреукраїнської політичної орґанізації, що й мій уряд і уряди всіх моїх співтоваришів в уряді вийшов з вибору конґресу делеґатів ріжних українських орґанізацій, розсипаних по цілій Америці.

Вважаю накінець свій уряд неабиякою честю через те, що отся наша орґанізація закінчує тепер 11 літ свого існування. Вже на попередньому конґресі я підносив це як факт незвичайної ваги, що наша орґанізація простояла стільки часу. Вже тоді Обєднання було унікатом, бо ще не було політичної орґанізації серед української іміґрації, щоби перестояла так довго. Від 5. конґресу минуло знов три роки, і то три роки не існування на папері, але три роки праці.

Стаючи зі звітом цеї праці перед шановними делеґатами конґресу, як предсідник, мушу передовсім згадати тих урядників, які були серед нас на останньому конґресі, радили з нами, були вибрані на уряд, приняли на себе роботу, несли її тягар, але котрим не судилося діждатись живими до шестого конґресу дорогої для них орґанізації.

За час від останнього конґресу Обєднання втратило трох своїх діячів.

Згадаю наперед одного з основників Обєднання, о. Льва Левицького. На нього впав був тягар бути предсідником Обєднання в найтяжчих часах, в критичних часах. Хоч він опісля уступив з уряду предсідника, то все лишився до своєї смерти щирим приятелем і діячем Обєднання, і то не зважаючи на те, що за це на нього його влада церковна не дивилася милим оком.

Згадаю далі о. Володимира Сполітакевича, котрий по о. Льві Левицькім перебрав уряд предсідника Обєднання та вів його з відданням і умінням, поки тяжка недуга не витрутила йому з рук керми орґанізації. Не зважаючи на те та на опозицію влади, він теж займався щиро орґанізацією.

Згадаю накінець о. Йосифа Пелеховича, котрий до своєї смерти був щирим робітником Обєднання.

Щоби дух цих щирих робітників „Обєднання" заохочував до розважного розглядання стоячих перед нами справ, прошу делеґатів і делеґаток пошанувати їх память повстанням з місць.

Щодо участи вас, делеґатів, на шестому конґресі, почуваюся до обовязку підчеркнути, що перед конґресом наспіло до Обєднання багато письм від ріжних орґанізацій, що піддержують Обєднання, в яких орґанізації заявляють свою піддержку для роботи Обєднання, але перепрошують, що не висилають своїх делеґатів на конґрес. Орґанізації кажуть, що тепер часи тяжкі, і їм тяжко з фінансового боку вислати делеґатів. Як вони мають гроші, то воліють ці гроші обернути на якусь політичну ціль. Правда, і конґрес важна справа, кажуть вони, але вони вірять, що зібрані на конґресі делеґати розважать як слід важні питання, які будуть тут порушені, та знайдуть на них відповідні рішення.

Тому взиваю делеґатів і делеґаток, щоби вони памятали й на цих наших прихильників, які з таких причин не прийшли. Памятаймо, що ми представляємо не тільки наше товариство, але й інші товариства, що ми маємо знайти добру політичну дорогу не тільки для нас, але й для інших орґанізацій, які не могли вислати делеґатів через економічну скруту.

(Дальше буде).

Два подорожні.

— Де ви бували на чужині?

— В Англії.

— Я також.

— В Берліні.

— Я також.

— Потім я поїхав до Парижа.

— Я також.

— Потім я вернувся до дому для божевільних до мого заняття — та дивувався, що вас також там не було.

Пес „злодій".

— Чому ви прозвали вашого пса „злодієм"?

— То знаєте, цікаве. Як я кличу мого пса на вулиці, багато людей оглядаються.

— Тату, що то є дефіцит?

— Це є те, коли ти маєш менше, ніж би ти мав, колиб не мав нічого!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Жертви, зложені на боєву акцію з нагоди приняття краєвого делеґата Орґанізації Українських Націоналістів, дня 14 квітня 1934.

По 10 дол.: д-р Л. Мищуга, М. Пізнак, Я. Третяк, І. Поліщак, А. Андрусишин, Д. Ґула; по 7 дол.: О. Ревюк, М. Мурашко; по 6 дол.: Д. Галичин; по 5 дол.: П. Мацийовський, о. І. Гундяк, о. П. Дмитрик, А. Пасічник, В. Ґельнер, Анастасія Галабан, Комітет Допомоги Лемківщині, Я. і Софія Гавричко, Л. Миронюк, Т. Яновський, Дудчак, Ф. Стефанів, С. Курчій, І. Редчук, І. Перчишин; по 3 дол.: М. Боднар, д-р Ю. Андрейко; по 2 дол.: А. Щигол, В. Бурин, М. Бойчук, П. Дирко, Онуфрій і Льоня, о. М. Лисяк, С. Волошин, М. Перчишин, М. Гаврилів, о. Д. Префета, інж. Комарницький, о. П. Середа, А. Середа, П. Задорецький, М. Кінаш, Р. Красновська, Стефанія Скульська, М. Каришин, Василь Сабатюк (бувший большевик), В. Ступницький, адв. М. Гаврилко, Стефанія Гук, Е. Нечесний, Д. Мельник, Ева Кобзар, П. Гнатів, Ст. Шумейко, П. Борис, Е. Тураш, М. Сербинський, В. Чарнецький, С. Дроботій, І. Савчин, П. Мигаль, М. Поліщук, І. Солтис, Г. Перчишин, В. Дворчин, Я. Кулинич, М. Цимбалістий; по $1.20: Н. Н.; по 1 дол.: Н. Н., Марія Трусевич, М. Феник, Анна Ґоральь, Й. Чупіль, В. Пилинський, О. Гнатів, І. Кібало, М. Кібюк, панна Мартинів, М. Журат, А. Мельник, Антоніна Маєвич, В. Найдан, Д. Каришин, Катруся Біла, Олена Галущак, А. Коваленко, Г. Стефанишин, Оля Задорецька, Оля Пасічник, В. Аварменко, С. Ковальчук, І. Марусевич, І. Крочак, М. П. Барановський, І. Лакоцький, В. Артимовський, І. Паликій, І. Матвіїв, о. В. Лотович, А. Луців, П. Гринишин, В. Г. Ґіллґан, Г. Осадчук, І. Задорожний, К. Ядловський, Олена Боднар, І. Цюпа, Юстина Ґулька, П. Ґулька, Ю. Гудима, М. Максимюк, О. Коцопій, І. Готра, М. Баран, В. Бріль, П. Баран, І. Бабінець, С. Кривень, В. Коцюбій, Н. Бобесюк, П. Ґуз, В. Мороз, О. Гутак, Ю. Сидор, І. Мечник, Д. Ґудз, Текля Корнберґ, Оля Кухар, І. Кубан, В. Череватюк, А. Куцик, Анна Луцик, К. Миронюк, Катерина Дорош, Зіна Лисюк, В. Кузик, К. Валіґунда, Анна Євуш, М. Коваль, Романчук, Ядвига Микитович, Я. (підпис нечиткий); по 50 цнт.: І. Ошуст, В. Цигилик, Е. Скоревич; по 25 цнт.: Й. Луковський, М. Луковський, Ю. Дащишин; дрібними жертвами 1 дол. і 75 цнт. Разом $322,00, котрі вислано на визвольну акцію через Обєднання.

Окружна Управа відд. О.Д.-В.У. щиро дякує членицям Червоного Хреста, котрі занялися влаштуванням вечері та подарували паски, а зокрема дякуємо нашому бизнесменови, п. Гладунови, що подарував на це приняття шинки і ковбаси, вартости яких $50.

Окружна Управа Відд. О.Д.-В.У. в Ню Йорку.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу і для матери Данилишина.

Український Червоний Хрест в Ню Йорку переслав до Обєднання $16.50, з чого $10 призначено на боєву акцію, а $6,50 для матери бл. п. Данилишина. Квоту 10 дол. зложили члениці Червоного Хреста на своїх місячних зборах з нагоди відчиту дел. Грибівського, а $6.50 прийшло зі збірки, яку переведено підчас вистави „Душогуби", влаштованої заходом Червоного Хреста в галі укр. прав. церкви.

ЧЕСТЕР, ПА.

Для матерей Біласа і Данилишина.

Тов. Союз Українок з нагоди Свята Матери переслало до Обєднання $10, призначуючи по 5 дол. для Марії Данилишин і Еви Білас.

А. Макух, секретарка.

ГОЛІЙОК, МАСС.

На Рідну Школу і на інвалідів.

Український Жіночий Клюб вишивок улаштував забаву на 28 квітня, і чистий дохід в сумі $10 вислано до Обєднання з припорученням переслати $5 на Рідну Школу, а $5 на інвалідів.

О. Антонішин, секретарка.

ГВАЙСТОН, Н. Й.

На інвалідів.

В день Свята Матери відбулася гостина в домі добр. Кавки, де на поклик бувшого жовніра української армії, Й. Чемеринського, присутні гості зложили 5 дол. на інвалідів. Збіркою занялася пані А. Деревляна. Зібрану квоту переслано через Обєднання.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Для матерей Біласа і Данилишина.

Сестрицтво Пр. Діви Марії при укр. прав. церкві обходило Свято Матери виставою „Українська Мати". В часі вистави переведено збірку, яка принесла $13.75, і ті гроші переслано через Обєднання на поміч матерям Біласа і Данилишина.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На Рідну Школу.

Заходом укр. гр.-кат парохії відбувся 22 квітня концерт в честь Тараса Шевченка, з якого чистий дохід в сумі 5 дол. переслано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу.

Петро Воляник.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

НА політичних вязнів.

Союз Українок ім. О. Кобилянської, від. 29, переслав до Обєднання $10 з призначенням на допомогу політичним вязням.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(114)



Їх оточила огидна орда Зерталокололсів. Одного за одним здіймали з сідла, а їх погоня втекла ґеть. Талискар, вючися в жмені великої жінки, обернулася до Комодофльоренсаля. „Бував здоров!" — вона закричала. „Це наш кінець!"

„Я тебе люблю!" — крикнув князь. Дивлячися смерти в очи, вони сказали одно одному про свою любов. Тарзан знайшовся в руках одного мужчини. Він здивувався, як це так сталося, що мужчина й жінка полювали разом. Потім зі здивуванням він побачив зброю мужчин.

Вони мали в руках довгі списи, луки й стріли. Тепер великан, що схопив Тарзана, підняв його собі ближче до лиця й оглядав його обережно. На його лиці виявився вираз пізнання і Тарзан пізнав, що є бранцем Сина Першої Жінки.

„Постав мене на землю", Тарзан дав знаками знати, „і скажи, щоби твої товариші лишили в спокою моїх людей". В одну мить всі поставили Тарзана і його товаришів на землю. Одна тільки жінка завагалась. Але провідник замахнувся на неї списою і вона зробила, як інші.